

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи

(назва факультету / навчально-наукового інституту)

Кафедра педагогіки і психології дошкільної та спеціальної освіти

(назва кафедри, що забезпечує викладання)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

**Декан факультету педагогіки,
психології та соціальної роботи**

Інна ПРОКОП

«27» серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ «СПЕЦІАЛЬНА ОСВІТА»

(назва навчальної дисципліни)

обов'язкова

(вказати: обов'язкова / вибіркова)

Освітньо-професійна програма «Логопедія»

(назва програми)

Спеціальність А6.01 Спеціальна освіта (Логопедія)

(вказати: код, назва)

Галузь знань А Освіта

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи

(назва факультету/ навчально-наукового інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньою програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на якій мові читається дисципліна)

Робоча програма навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності «Спеціальна освіта» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Логопедія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Розробник:

Перепелюк Інна Романівна,

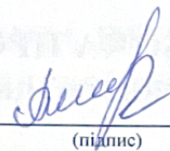
доцент кафедри педагогіки і психології дошкільної та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент

Викладач:

Перепелюк Інна Романівна,

доцент кафедри педагогіки і психології дошкільної та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент

Погоджено з гарантом ОП

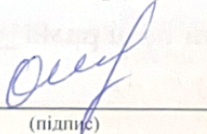

(підпис)

Інна ПЕРЕПЕЛЮК

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки і психології дошкільної та спеціальної освіти

Протокол № 1 від « 26 » серпня 2025 року

Завідувач кафедри

(підпис)

Марія ОЛІЙНИК

Схвалено методичною радою факультету педагогіки, психології та соціальної роботи

Протокол № 1 від « 27 » серпня 2025 року

Голова методичної ради

(підпис)

Тетяна КОЛТУНОВИЧ

Навчальна дисципліна **Вступ до спеціальності «Спеціальна освіта»** є обов'язковим освітнім компонентом освітньо-професійної програми «Логопедія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, яка спрямована на ознайомлення здобувачів освіти з структурою закладу вищої освіти, видами навчальних занять у ЗВО, особливостями організації самостійної та наукової роботи студентів, формування вміння вчитися, потягу до самоосвіти та самовиховання протягом життя. Засвоєння студентами знань про сутність та особливості діяльності вчителя-логопеда, ознайомлення з основними компетенціями спеціального педагога, вчителя-логопеда, з категоріями осіб, що є в сфері професійної діяльності вчителя-логопеда.

Мета навчальної дисципліни: ознайомлення студентів з структурою освіти в Україні, змістом та основними формами організації навчального процесу в закладі вищої освіти; сформулювати загальне уявлення у здобувачів освіти про науково-теоретичні основи логопедії як спеціальної педагогічної науки, про структуру, зміст, характер і специфіку їхньої майбутньої професійної діяльності, про навчання, розвиток і соціалізацію осіб із порушеннями мовлення.

Пререквізити. Вивчення навчальної дисципліни Вступ до спеціальності «Спеціальна освіта» ґрунтується на загальних компетентностях, сформованих у загальноосвітньому середньому закладі, необхідних для осмислення значущих питань даної освітньої компоненти.

Результати навчання:

Компетентності та програмні результати навчання згідно ОПП

У процесі вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має набути таких компетентностей та програмних результатів:

Інтегральна компетентність (ІК). Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів дефектології і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК-11. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності

Фахові компетентності спеціальності (СК)

СК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, раннього втручання, розвитку і корекції, навчання і виховання, реабілітації і соціалізації осіб із особливими освітніми потребами.

СК-2. Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти.

СК-13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.

СК-15. Здатність аргументовано відстоювати власні професійні переконання, дотримуватись їх у власній фаховій діяльності.

СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

Програмні результати навчання (РН)

РН 2. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.

РН 3. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.

РН 16. Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.

РН 17. Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.

РН 18. Знати основи запобігання корупції, суспільної та академічної доброчесності на рівні, необхідному для формування нетерпимості до корупції та проявів недоброчесної поведінки серед здобувачів освіти та вміти застосовувати їх у професійній діяльності.

Трудові функції та компетентності за Професійним стандартом на групу професій «Вчитель-логопед», «Логопед»

М1 Здатність до організації особистісного та професійного саморозвитку.

М5 Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності, приймати рішення та продовжувати навчання та/або підвищення професійної кваліфікації відповідно до наявних потреб і запитів.

Н2 Здатність здійснювати пошук і зберігати професійні дані, інформацію та цифровий контент.

Опис навчальної дисципліни Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	1	3	90	16	—	14	—	60	—	залік
Заочна	1	1	3	90	8	—	—	—	82	—	залік

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	с	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Вища педагогічна освіта в Україні												
Тема 1. Система вищої освіти в Україні	11	2	2	—	—	7	11	2	—	—	—	9
Тема 2. Організація навчального процесу у закладі вищої освіти	12	2	2	—	—	8	12	2	—	—	—	10
Тема 3. Сутність, форми та методика організації самостійної роботи студентів	11	2	2	—	—	7	11	—	—	—	—	11
Тема 4. Організація науково-дослідної роботи та педагогічної практики студентів	11	2	—	—	—	9	11	—	—	—	—	11
Разом за ЗМ1	45	8	6	—	—	31	45	4	—	—	—	41

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	с	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 2. Мовленнєві порушення та їх корекція як предмет професійної діяльності логопеда												
Тема 5. Логопедія як галузь спеціальної педагогіки	11	2	2	–	–	7	11	2	–	–	–	9
Тема 6. Становлення та розвиток спеціальної логопедичної допомоги	11	2	2	–	–	7	11	–	–	–	–	11
Тема 7. Порушення мовлення: причини, механізми, класифікація	11	2	2	–	–	7	11	–	–	–	–	11
Тема 8. Специфіка професійної діяльності та професійна компетентність логопеда	12	2	2	–	–	8	12	2	–	–	–	10
Разом за ЗМ 2	45	8	8	–	–	29	45	4	–	–	–	41
Усього годин	90	16	14	–	–	60	90	8	–	–	–	82

Тематика лекційних занять з переліком питань

№	Назва теми з основними питаннями
Змістовий модуль 1. Вища педагогічна освіта в Україні	
1	Тема 1. Система вищої освіти в Україні 1. Мета та завдання курсу «Вступ до спеціальності» 2. Вища освіта в Україні та принципи її організації 3. Вища освіта як система 4. Мета та пріоритетні напрями розвитку освіти 5. Нормативно-правові документи, які регламентують освітню діяльність здобувачів вищої освіти 6. Формальна та неформальна освіта в Україні 7. Структура та управління закладом вищої освіти в Україні
2	Тема 2. Організація навчального процесу у закладі вищої освіти 1. Характеристика навчального процесу у закладі вищої освіти 2. Організація навчального процесу у ЗВО: форми та методи 3. Основні положення європейської кредитно-трансферної системи

№	Назва теми з основними питаннями
	(ЄКТС) 4. Форми організації контролю, оцінки знань та умінь студентів
3	Тема 3. Сутність, форми та методика організації самостійної роботи студентів 1. Сутність та зміст самостійної роботи студентів 2. Типи та форми організацій самостійної роботи студентів у закладі вищої освіти 3. Методика організації самостійної роботи студентів з першоджерелами та іншими засобами пошуку й отримання інформації 4. Керівництво самостійною роботою студентів 5. Методика пошуку, опрацювання і використання інформації
4.	Тема 4. Організація науково-дослідної роботи та педагогічної практики студентів 1. Специфіка, мета та види науково-дослідної роботи студентів в їх професійній підготовці 2. Академічна доброчесність та плагіат 3. Основні види педагогічної практики студентів спеціальності А6.01 «Спеціальна освіта», особливості змісту та організації. 4. Мета і завдання педагогічної практики
Змістовий модуль 2. Мовленнєві порушення та їх корекція як предмет професійної діяльності вчителя-логопеда	
1	Тема 5. Логопедія як галузь спеціальної педагогіки 1. Логопедія як самостійна галузь спеціальної педагогіки. 2. Природничо-наукові основи логопедії. 3. Принципи логопедії. 4. Методи логопедії як науки.
2	Тема 6. Становлення та розвиток спеціальної логопедичної допомоги 1. Розвиток логопедії у світовій практиці. 2. Виникнення логопедії як окремого напрямку в спеціальній педагогіці. 3. Перші логопедичні установи та їхня роль у суспільстві 4. Становлення логопедичної допомоги в Україні
3	Тема 7. Порушення мовлення: причини, механізми, класифікація 1. Поняття «норма мовлення». 2. Мова та мовлення: спільне й відмінне. 3. Причини порушення мовлення у дітей. 4. Класифікація порушень мовлення.
4	Тема 8. Специфіка професійної діяльності та професійна компетентність логопеда 1. Професійна підготовка логопедів в Європі та світі. 2. Підготовка сучасного фахівця-логопеда.

№	Назва теми з основними питаннями
	3. Структурні компоненти педагогічної діяльності. 4. Професійна, комунікативна та правова компетентності логопеда. 5. Кваліфікаційна характеристика вчителя-логопеда

Тематика семінарських занять з переліком питань

№	Назва теми з основними питаннями
Змістовий модуль 1. Вища педагогічна освіта в Україні	
1	Тема 1. Система вищої освіти в Україні 1. Мета та завдання курсу «Вступ до спеціальності» 2. Вища освіта в Україні та принципи її організації 3. Вища освіта як система 4. Мета та пріоритетні напрями розвитку освіти 5. Нормативно-правові документи, які регламентують освітню діяльність здобувачів вищої освіти 6. Формальна та неформальна освіта в Україні 7. Структура та управління закладом вищої освіти в Україні
2	Тема 2. Організація навчального процесу у закладі вищої освіти 1. Характеристика навчального процесу у закладі вищої освіти 2. Організація навчального процесу у ЗВО: форми та методи 3. Основні положення європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС) 4. Форми організації контролю, оцінки знань та умінь студентів
3	Тема 3. Сутність, форми та методика організації самостійної роботи студентів 1. Сутність та зміст самостійної роботи студентів 2. Типи та форми організацій самостійної роботи студентів у закладі вищої освіти 3. Методика організації самостійної роботи студентів з першоджерелами та іншими засобами пошуку й отримання інформації 4. Керівництво самостійною роботою студентів 5. Методика пошуку, опрацювання і використання інформації
4.	Тема 4. Організація науково-дослідної роботи та педагогічної практики студентів 1. Специфіка, мета та види науково-дослідної роботи студентів в їх професійній підготовці 2. Академічна доброчесність та плагіат 3. Основні види педагогічної практики студентів спеціальності А6.01 «Спеціальна освіта», особливості змісту та організації. 4. Мета і завдання педагогічної практики

№	Назва теми з основними питаннями
Змістовий модуль 2. Мовленнєві порушення та їх корекція як предмет професійної діяльності вчителя-логопеда	
1	Тема 5. Логопедія як галузь спеціальної педагогіки 1. Логопедія як самостійна галузь спеціальної педагогіки. 2. Природничо-наукові основи логопедії. 3. Принципи логопедії. 4. Методи логопедії як науки.
2	Тема 6. Становлення та розвиток спеціальної логопедичної допомоги 1. Розвиток логопедії у світовій практиці. 2. Виникнення логопедії як окремого напрямку в спеціальній педагогіці. 3. Перші логопедичні установи та їхня роль у суспільстві 4. Становлення логопедичної допомоги в Україні
3	Тема 7. Порушення мовлення: причини, механізми, класифікація 1. Поняття «норма мовлення». 2. Мова та мовлення: спільне й відмінне. 3. Причини порушення мовлення у дітей. 4. Класифікація порушень мовлення.
4	Тема 8. Специфіка професійної діяльності та професійна компетентність логопеда 1. Професійна підготовка логопедів в Європі та світі. 2. Підготовка сучасного вчителя-логопеда. 3. Структурні компоненти педагогічної діяльності. 4. Професійна, комунікативна та правова компетентності вчителя-логопеда. 5. Кваліфікаційна характеристика вчителя-логопеда

Завдання для самостійної роботи студентів

№	Назва теми	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин									
Змістовий модуль 1. Вища педагогічна освіта в Україні			31									
1	Тема 1. Система вищої освіти в Україні	1. Складіть та заповніть хронологічну таблицю «Історія виникнення перших закладів вищої освіти в Україні» <table><tr><th>№ п/п</th><th>Рік</th><th>Назва закладу вищої освіти</th></tr><tr><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td></tr></table> 2. Опрацюйте Закон України «Про вищу освіту», та визначте: структуру та систему вищої освіти, рівні акредитації закладів вищої	№ п/п	Рік	Назва закладу вищої освіти							7
№ п/п	Рік	Назва закладу вищої освіти										

№	Назва теми	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин												
		освіти https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text 3. Складіть схему «Система вищої освіти України»													
2	Тема 2. Організація навчального процесу у закладі вищої освіти	1. Підготуйте реферативні повідомлення на одну з запропонованих тем: - Роль освіти в розвитку партнерства України з іншими державами - Історія розвитку педагогічної освіти в Україні. - Вища освіта в зарубіжних країнах. 2. Ознайомтесь із Статутом закладу вищої освіти, дайте характеристику його основним розділам https://www.chnu.edu.ua/media/q2nfmjke/statut-2022-mon.pdf 3. Проаналізуйте освітньо-професійну програму «Логопедія» спеціальності А6.01 Спеціальна освіта (Логопедія) та заповніть таблицю <table border="1"> <tr> <td>Обов'язкові компоненти</td><td>Вибіркові компоненти</td><td>Практика</td><td>Атестація</td></tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td></td></tr> </table>	Обов'язкові компоненти	Вибіркові компоненти	Практика	Атестація									8
Обов'язкові компоненти	Вибіркові компоненти	Практика	Атестація												
3	Тема 3. Сутність, форми та методика організації самостійної роботи студентів	1. Розробіть систему індивідуальних завдань для самостійного опрацювання за однією з тем обов'язкової компоненти за вашою спеціальністю. 2. Складіть бібліографічний список із 10 джерел за однією із запропонованих тем (за ДСТУ 8302:2015): - Професійна компетентність вчителя-логопеда - Порушення мовлення у дітей та дорослих - Логопедія як галузь спеціальної педагогіки	7												
4.	Тема 4. Організація науково-дослідної роботи та педагогічної практики студентів	1. На сайті кафедри знайдіть інформацію про студентські конференції: Які проблеми розглядаються? Кого запрошують до участі? Які вимоги до виступів і публікацій матеріалів висувуються? 2. Ознайомтесь з «Положенням про виявлення та запобігання плагіату у Чернівецькому	9												

№	Назва теми	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин												
		національному університеті імені Юрія Федьковича” 3. Заповніть таблицю «Види практики студентів спеціальності А6.01 Спеціальна освіта» <table border="1"> <tr> <th>№ пп</th><th>Вид практики</th><th>Особливості змісту та організація</th><th>Мета і завдання</th></tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td></td></tr> </table>	№ пп	Вид практики	Особливості змісту та організація	Мета і завдання									
№ пп	Вид практики	Особливості змісту та організація	Мета і завдання												
Змістовий модуль 2. Мовленнєві порушення та їх корекція як предмет професійної діяльності вчителя-логопеда			29												
1	Тема 5. Логопедія як галузь спеціальної педагогіки	1. Підготуйте повідомлення про видатних науковців та практиків, які зробили внесок у розвиток логопедії (доповідь/презентація). 2. Дослідіть роботу логопедичних установ вашого регіону. Підготуйте короткий звіт про те, які послуги надаються, які методики використовуються (доповідь)..	7												
2	Тема 6. Становлення та розвиток спеціальної логопедичної допомоги	1. Складіть хронологічну таблицю розвитку логопедичної допомоги в різних країнах. 2. Напишіть есе на тему «Як змінилося суспільне ставлення до людей з мовленнєвими порушеннями протягом історії».	7												
3	Тема 7. Порушення мовлення: причини, механізми, класифікація	1. Підготуйте презентацію на тему “Види мовленнєвих порушень” 2. Розробіть інформаційний буклет для батьків, який містить огляд розвитку логопедичної допомоги, значення ранньої діагностики та спеціальної допомоги для дітей з мовленнєвими порушеннями.	7												
4	Тема 8. Специфіка професійної діяльності та професійна компетентність вчителя-логопеда	1. Складіть портрет "ідеального логопеда" та визначте основні компетенції, які необхідно розвивати майбутньому фахівцеві. 2. Складіть пам’ятку для батьків щодо розвитку мовлення у дітей 3–5 років.	8												
		Усього годин	60												

Детальне методичне забезпечення самостійної роботи студентів за кожною темою навчальної дисципліни Вступ до спеціальності «Спеціальна освіта» представлено у системі електронного навчання Moodle

(<https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=175>)

Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни використовуються:

1) *традиційні* дидактичні методи та прийоми:

– *словесні*: лекція, розповідь, бесіда, дискусія, дебати, повідомлення, опитування;

– *наочні*: показ, метод ілюстрацій, метод демонстрацій (використання ілюстрованих посібників, таблиць, замальовок на дошці тощо, задіяння комп'ютерної та мультимедійної техніки, демонстрація навчальних фільмів, інформаційних відеороликів, мультимедійних презентацій тощо);

– *практичні*: вправи, практичні роботи тощо.

2) *інноваційні* методи навчання: проблемне навчання, контекстне навчання (як інтеграція навчальної, наукової та практичної діяльності), особистісно-орієнтоване навчання, навчання у співпраці, ситуативне навчання, дистанційне навчання (згідно розпоряджень щодо організації освітнього процесу), перевернутий клас (flipped classroom), метод проєктів;

3) *інтерактивні* методи навчання: корпоративне навчання (навчання в парах, робота в малих групах), колективно-групове навчання («велике коло», мікрофон, незакінчені речення, мозковий штурм, навчаючи – вчуся); стимулювання творчої активності студентів (цікаві аналогії; фасилітована дискусія, вирішення ситуативних задач (Case study)); елементи навчального тренінгу.

Система контролю та оцінювання

Методи контролю:

- усне опитування;
- стандартизований контроль (тестування);
- письмова контрольна робота (модульна робота);
- індивідуальні завдання (есе, реферат);
- презентація або захист проєкту;
- спостереження за участю в дискусіях, практичних заняттях;
- самооцінювання та взаємооцінювання тощо.

Форми контролю:

– *поточний контроль передбачає*:

- *усне опитування* студента на лекційних і семінарських заняттях (фронтальне, індивідуальне);
- *письмовий контроль* (самостійна робота, термінологічний диктант, реферат, есе, самоконтроль та взаємоперевірка),
- *практичний контроль* (оформлення презентацій, створення структурних (візуальних) схем тощо),
- *тестовий/машинний контроль* (стандартизовані тести у системі Moodle)

– *модульний (рубіжний) контроль передбачає*: письмові контрольні роботи у кінці змістового модуля 1 та змістового модуля 2 або автоматизоване тестування у системі електронного навчання Moodle.

Загальна сума балів за всі виконані завдання, види робіт, передбачені планом семінарських занять, самостійної роботи студента, письмові контрольні роботи (автоматизоване тестування у системі електронного навчання Moodle) у кінці змістових модулів становить 60 балів.

– *підсумковий контроль* (максимально – 40 балів) проводиться у формі заліку з навчальної дисципліни в обсязі навчального матеріалу, передбаченого робочою програмою навчальної дисципліни.

Критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю

Критерії оцінювання роботи та результатів навчання здобувача освіти на семінарських заняттях та критерії оцінювання самостійної роботи студентів

Максимум балів, які студент може отримати за одне заняття або окремих вид роботи, зокрема тієї, що винесена на самостійне опрацювання, – 12 балів¹.

Критерії оцінювання поточної навчальної діяльності

10–12 балів, «відмінно» – студент під час виступу повністю, ґрунтовно, логічно послідовно, з наведенням прикладів розкрив питання; вільно володів опрацьованим матеріалом, доповідав, не користуючись допоміжними засобами (конспект, підручник, методичні вказівки тощо); обґрунтував висновки та відповів на всі запитання; доповідь підготовлена з використанням багатьох джерел та інтернет-ресурсів; під час фронтального опитування дав правильні відповіді на питання, без помилок виконав практичні завдання, активно працював протягом усього заняття, дав правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача.

7–9 балів, «добре» – студент повно та правильно висвітлив головні аспекти поставленого питання, відповідно до обраної теми, користуючись написаним текстом; зробив правильний висновок; допустив незначні помилки, відповідаючи на запитання; доповідь підготовлена з використанням багатьох джерел літератури та інтернет-ресурсів; під час фронтального опитування переважна більшість відповідей на питання були правильними, допустив незначні помилки у виконаних практичних завданнях.

4–6 балів, «задовільно» – студент неповно висвітлив головні аспекти поставленого питання, користуючись написаним текстом; зробив неправильні висновки; допустив грубі помилки, відповідаючи на запитання; доповідь підготовлена з використанням невеликої кількості джерел літератури; під час

¹ **Формула переведення балів з 12-бальної у 100-бальну систему**

Набрані студентом у межах одного модуля бали (на семінарських заняттях, за виконання завдань для самостійної роботи та модуль-контроль) додаються й отримана сума ділиться на загальну кількість оцінок за запланованими видами роботи. Так виводиться середній бал (СБ).

Наприклад, студент набрав: T.1 – 8 балів + T.2 – 7 балів + n ... + T.7. – 10 балів = 78 балів / 7 (кількість оцінок за один модуль) = 11,14.

Отже СБ – 11,14.

Далі за формулою виводиться кількість балів, отримана студентом за модуль: (СБ 11,14 * 0,05 + 0,4) * 30 (максимальна сума балів за один модуль) = 29 (28,71) – сума балів, набрана за модуль. Сума балів за два модулі не може перевищувати – 60 балів.

фронтального опитування не зміг відповісти на більшу половину з поставлених запитань, допустив значні помилки у виконаних практичних завданнях.

1–3 бали, «незадовільно» – студент не розкрив питання, проявив поверховість суджень, не зміг відповісти на поставлені запитання; доповідь підготовлена з використанням лише одного джерела літератури; під час фронтального опитування частково зміг відповісти/не відповів на питання, допустив грубі помилки у виконаних практичних завданнях.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів

Бал	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
12-11	Завдання виконано вчасно, його зміст у повному обсязі розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент системно володіє матеріалом і може презентувати його перед аудиторією, у тому числі і за допомогою ІКТ, має власну думку щодо викладеного матеріалу, здатен її аргументувати, робить висновки до виконання завдання підходить творчо.
9-10	Завдання виконано вчасно, його зміст у повному обсязі розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент володіє матеріалом і може презентувати його перед аудиторією.
7-8	Завдання виконано вчасно, його зміст у повному обсязі розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент може доповісти основні положення проведеної роботи без глибинного аналізу, узагальнення матеріалу та підведення підсумків.
5-6	Завдання виконано вчасно, його зміст поверхнево або фрагментарно розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент не проводить аналізу джерел, з яких було отримано інформацію, не здатен узагальнити та систематизувати матеріал, зазнає труднощів під час презентації проведеного дослідження перед аудиторією.
4-3	Завдання виконано вчасно, його зміст є дублюванням відомих джерел інформації. Відсутня будь-яка аналітична обробка представленої інформації. Студент на репродуктивному рівні з помилками відтворює матеріал, не може презентувати його перед аудиторією.
2-0	Завдання відзначається фрагментарністю виконання під керівництвом викладача. Необхідні практичні уміння роботи не сформовані, більшість передбачених навчальною програмою навчальних завдань не виконано.

Під час оцінювання завдань для самостійної роботи студентів враховується:

1. Самостійність, креативність (аналітичний підхід, генерація ідей, новизна постановки проблеми), аргументованість;

2. Доступність, репрезентативність та верифікованість отриманих даних і результатів;

3. Використання першоджерел, системність, достовірність викладеного матеріалу, стилістика (загальна грамотність, легкість сприйняття текстів та матеріалу).

4. Логічність викладу, посилення на використану літературу і джерела.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)								Кількість балів (залікова робота)	Сумар на к-ть балів
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2					
T1	T2	T3	T5	T1	T2	T3	T4		
7	8	8	7	7	8	8	7	40	100

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни на підсумковому контролі

Завдання для підсумкового контролю (заліку) з навчальної дисципліни **Вступ до спеціальності «Спеціальна освіта»** розміщені в системі електронного навчання Moodle за посиланням: URL: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=175>

Кількість балів, які студент може набрати за правильну відповідь за одне тестове завдання – 1 бал.

Кількість правильних відповідей	Кількість балів за залік	Кількість правильних відповідей	Кількість балів за залік
40	40 балів	19	19 балів
39	39 балів	18	18 балів
38	38 балів	17	17 балів
37	37 балів	16	16 балів
36	36 балів	15	15 балів
35	35 балів	14	14 балів
34	34 бали	13	13 балів
33	33 бали	12	12 балів
32	32 бали	11	11 балів
31	31 бал	10	10 балів
30	30 балів	9	9 балів
29	29 балів	8	8 балів
28	28 балів	7	7 балів
28	27 балів	6	6 балів
26	26 балів	5	5 балів
25	25 балів	4	4 бали
24	24 бали	3	3 бали
23	23 бали	2	2 бали
22	22 бали	1	1 бал
21	21 бал	0	0 балів

Кількість правильних відповідей	Кількість балів за залік	Кількість правильних відповідей	Кількість балів за залік
20	20 балів		

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Бал, отриманий на заліку, сума балів, отриманих здобувачем освіти за різні види виконаної роботи у межах курсу, модульні письмові роботи складають підсумкову семестрову оцінку.

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
зараховано	A (90–100)	Відмінно
зараховано	B (80–89)	Дуже добре
	C (70–79)	Добре
зараховано	D (60–69)	Задовільно
	E (50–59)	Достатньо
незараховано	FX (35–49)	(незадовільно) з можливістю повторного перескладання
	F (1–34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компоненту до перескладання

A – «зараховано» – якщо студент набрав 90–100 балів, глибоко і всебічно знає зміст курсу, рекомендовану літературу, наукові першоджерела, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, пов'язує програмовий матеріал із профілем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок.

B, C – «зараховано» – коли студент набрав 70–89 балів, твердо знає курс і рекомендовану літературу. Добре засвоїв практичні навички, аргументовано викладає матеріал, висловлює свої міркування про ті чи інші психологічні феномени, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу.

D, E – «зараховано» – якщо студент набрав 50–69 балів, в основному знає курс, рекомендовану літературу, але непереконливо відповідає, плутає поняття, невпевнено почувається, виконуючи практичні завдання, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутнім фахом.

FX – «незараховано» з можливістю повторного перескладання – коли студент набрав 35–49 балів, не опанував зміст курсу, вкрай слабо знає загальну літературу курсу, не знає наукових фактів, визначень, правил та законів. Часто пропускав лекції та практичні заняття.

F – «незараховано» з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компоненту до перескладання – якщо студент набрав 1–34 бали, не опанував зміст курсу, не знає загальної літератури курсу, не знає

наукових фактів, визначень, правил та законів. Відсутнє загальногуманітарне та наукове мислення, практичними навичками не володіє. Часто пропускав лекції та практичні заняття.

Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю навчальних досягнень студента

1. Розкрийте сутність безперервного характеру вищої освіти в Україні.
2. Охарактеризуйте основні типи закладів вищої освіти в Україні.
3. Назвіть і проаналізуйте основні нормативно-правові документи, що регламентують функціонування системи дошкільної освіти в Україні.
4. Визначте основні завдання вищої педагогічної школи.
5. Охарактеризуйте основні напрями діяльності закладу вищої освіти.
6. Розкрийте організаційні основи та структуру закладу вищої освіти.
7. Який нормативний документ закладу вищої освіти регламентує організацію навчального процесу?
8. Дайте визначення поняттю «навчальний план» та охарактеризуйте навчальний план спеціальності.
9. Схарактеризуйте основні компоненти підручника та навчальних посібників.
10. Назвіть основні принципи організації навчального процесу у закладі вищої освіти та розкрийте їх зміст.
11. Охарактеризуйте основні форми організації навчального процесу у закладі вищої освіти та їх специфіку.
12. Проаналізуйте форми організації контролю та оцінювання знань, умінь і навичок студентів.
13. Дайте загальну характеристику студентів як суб'єктів освітнього процесу: типологія, права та обов'язки.
14. Розкрийте сутність поняття «адаптація студента до навчання у ЗВО» та охарактеризуйте основні групи труднощів адаптації.
15. Дайте визначення поняттю «самостійна робота студентів», назвіть її основні типи та охарактеризуйте їх.
16. Розкрийте особливості організації самостійної роботи студентів під час слухання лекцій.
17. Назвіть і охарактеризуйте основні форми запису прочитаного тексту.
18. Дайте визначення поняттю «академічний плагіат» та назвіть його основні види.
19. Проаналізуйте вплив академічного плагіату на якість освіти та наукових досліджень.
20. Назвіть основні нормативні документи, що регулюють питання академічної доброчесності.
21. Запропонуйте рекомендації студентам щодо запобігання академічному плагіату.
22. Проаналізуйте значення інклюзивної освіти в сучасній освітній системі України.
23. Порівняйте поняття «мова» і «мовлення», визначте їх спільні та відмінні риси.

24. Назвіть нормативно-правові документи, якими визначаються сучасні підходи до мовленнєвої підготовки дітей до школи.
25. Розкрийте зміст основних функцій мови.
26. Охарактеризуйте основні здобутки мовленнєвого розвитку дитини другого року життя.
27. Розкрийте структуру спеціальної педагогіки як галузі педагогічної науки.
28. Проаналізуйте особливості застосування терміна «спеціальна педагогіка» в різних регіонах світу.
29. Визначте об'єкт і предмет спеціальної педагогіки як науки.
30. Охарактеризуйте значення логопедії для розвитку мовлення у дітей та дорослих.
31. Розкрийте загальні та специфічні принципи логопедії як науки.
32. Проаналізуйте внутрішньосистемні та міжсистемні зв'язки логопедії з іншими науками.
33. Дайте визначення порушень мовлення, виділених у психолого-педагогічній класифікації.
34. Окресліть зміст критеріїв, за якими розглядаються види мовленнєвої діяльності дітей.
35. Назвіть кваліфікаційні вимоги до вчителя-логопеда.
36. Висвітліть завдання, обов'язки та вимоги до знань асистента вчителя-логопеда.
37. Поясніть, як визначається професійна компетентність вчителя-логопеда та назвіть критерії її оцінювання.
38. Охарактеризуйте етичні норми професійної діяльності вчителя-логопеда.
39. Назвіть основні знання та навички, якими повинен володіти кваліфікований учитель-логопед.
40. Розкрийте зміст поняття «професійна компетентність логопеда».
41. Визначте психолого-педагогічні знання, необхідні логопеду для ефективної професійної діяльності.
42. Назвіть і охарактеризуйте фактори, що можуть призвести до порушень мовлення у ранньому дитинстві.
43. Проаналізуйте класифікацію мовленнєвих порушень залежно від їх характеристик і проявів.
44. Визначте роль міждисциплінарного підходу у професійній підготовці вчителя-логопеда.
45. Розкрийте зміст поняття «індивідуальна освітня траєкторія студента» та умови її реалізації у ЗВО.
46. Охарактеризуйте сучасні освітні технології, що застосовуються у підготовці фахівців спеціальної освіти.
47. Проаналізуйте значення практичної підготовки у формуванні професійної компетентності майбутнього вчителя-логопеда.
48. Розкрийте роль педагогічної практики у становленні професійної майстерності майбутнього фахівця.
49. Охарактеризуйте особливості співпраці вчителя-логопеда з батьками та педагогічним колективом.

50. Визначте роль самоосвіти та професійного саморозвитку вчителя-логопеда впродовж життя.

Зарахування результатів неформальної освіти

Здобувач вищої освіти має право на участь у неформальній/інформальній освіті.

У межах поточного контролю до рейтингу студента можуть зараховуватися додаткові бали за умови наявності у нього сертифікату про результати неформальної/інформальної освіти з проблеми, що відповідає тематиці курсу (*«Порядок визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти»*)

(<https://www.chnu.edu.ua/media/4g5fzssb/poriadok-vyznannia-rezultatativ-navchannia-zdobutikh-shliakhom-neformalnoi-ta-abo-informalnoi-osvity.pdf>).

Згідно рішення кафедри (Протокол №1 від 26.08.2025р., https://docs.google.com/document/d/1vqkYaZZ8VCfwmoJzbKOOZFmGNJigAWH0QXCkNnc_8Ao/edit?usp=sharing) викладач враховує додаткові бали, отримані через неформальну освіту, до загальної суми балів, набраної з освітньої компоненти, за умови, що результати з проблеми відповідають тематиці курсу та отримані на освітніх платформах «Prometheus», «EdEra», «Всеосвіта», ГО «Українська асоціація педагогів і психологів початкової, дошкільної та позашкільної освіти» та ін.

Критерії оцінювання неформальної/інформальної освіти студентів

Кількість балів, що зараховується студенту, залежить від обсягу здобутих кредитів та отриманих результатів навчання, однак становить не більше 20% (20 балів) від загальної кількості балів за курс (100 балів за системою ЄКТС).

Якщо студент пройшов двогодинний курс та має підтвердження у вигляді сертифікату він, відповідно, може отримати 2 бали, тригодинний – 3 бали тощо.

Рекомендована література

Основна

1. Вступ до спеціальності: опорний конспект лекцій у схемах і таблицях з дисципліни «Вступ до спеціальності» для здобувачів спеціальності 016.01 «Спеціальна освіта. Логопедія» Ч.П. / укладач О.І. Чекан, Х.В. Барна, О.М. Кас'яненко, Мукачєво : МДУ, 2022. 55 с.

2. Грень Л.М., Вавренюк С.А., Алієва П.І. Сучасна освіта України: державно-управлінський аспект: монографія. Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2021. 238 с.

3. Корекційна педагогіка : навчальний посібник / Укладачі: Марія Олійник, Сергій Мединський, Андрій Окопний, Людмила Тимчук. Чернівці: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2021. 180 с.

4. Логопедія. Підручник / За ред. М.К.Шеремет. Вид. 5-те, перероблене та доповнене. Київ : Слово, 2019. 672 с

5. Педагогічна освіта і професійна підготовка в сучасному соціокультурному

середовищі: монографія / Товканець Г.В. та колектив авторів / За заг.ред. Товканець Г.В. Мукачево: Редакційно-видавничий центр МДУ, 2018. 302 с.

6. Спеціальна педагогіка з історією логопедії: навчально-методичний посібник / укл. О. В. Чепка. Умань : ВПЦ «Візаві», 2016. 108 с.

7. Українська спеціальна педагогіка в персоналіях: Навч. посіб. / За загальною редакцією В.І.Бондаря, В.М.Синьова. Запоріжжя: Вид-во Хортицької національної академії, 2021. 428 с.

8. Хрестоматія з логопедії. Навчальний посібник / укл. Федоренко С.В., Марченко І.С. Київ : Видавництво «Книга-плюс», 2019. 496 с.

9. Щербакова К., Макаренко Л. Вступ до спеціальності. Навчально-методичний посібник. 3-є вид., оновлене, доповнене. Львів : Видавництво «Новий Світ – 2000», 2020. 215 с.

Додаткова

1. Колупасва А.А., Таранченко О.М. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі: навчально-методичний посібник. Харків : Вид-во «Ранок», 2019. 304 с. URL: <https://surl.li/orembm>

2. Купчишина В., Олійник М., Перепелюк І. Психологічні механізми заїкання у дітей дошкільного віку. *Psychology Travelogs*, (2). 2025. С.26-36. DOI: <https://doi.org/10.31891/PT-2025-2-3>

3. Линдіна Є. Історичні відомості про логопедію: стародавній світ. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки* : зб. наук. пр. Бердянськ : БДПУ, 2021. Вип. 1. С. 34–40. URL: <https://dspace.bdpu.org.ua/server/api/core/bitstreams/2bc36bb3-ca9e-4c73-ba2f-bbd792fd36a2/content>

4. Мартиненко І. В. Особливості комунікативної діяльності дітей старшого дошкільного віку із системними порушеннями мовлення : моногр. Київ : ДІА, 2016. 304с.

5. Мачинська Н., Стельмах С. Сучасні форми організації навчального процесу у вищій школі: *навчально-методичний посібник*. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. 180 с.

6. Мицик Г. М. Сутність поняття професійної компетентності логопеда, зорієнтованого на запити сільського соціуму. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Педагогічні науки*: зб. наук. пр. 2017. Вип. 2. С. 271–279. URL: <https://dspace.bdpu.org.ua/handle/123456789/288>

7. Рібцун Ю.В. Професійний довідник учителя-логопеда дошкільного навчального закладу. Харків : Вид. група «Основа», 2012. 239 [1] с. URL: https://logoped.in.ua/wp-content/uploads/2018/11/Dovidnik_Ribtsun.pdf

8. Рібцун Ю. В. Логопсиходіагностика дітей з особливими мовленнєвими потребами як передумова створення освітнього середовища. *Preschool and primary education in European integration and national dimensions* : Scientific monograph. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2023. Р. 94-115. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/736622>

9. Соботович Є.Ф. Вибрані праці з логопедії. / укл. В.В.Тищенко, Є.Ю.Линдіна. Київ. «Видавничий дім Дмитра Бураго», 2015. 308 с.

Інформаційні ресурси

1. Наукова бібліотека Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (м. Чернівці, вул. Лесі Українки, 23) URL: <http://www.library.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/01about>
2. Чернівецька обласна універсальна наукова бібліотека ім. М. Івасюка (м. Чернівці, вул. О. Кобилянської, 47). URL: <http://www.library.cv.ua/sample-page-2>
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Бібліотечні електронні ресурси та технології. URL: http://nbuv.gov.ua/e_technology?field_e_technology_tid=444&field_yfpdf_tid=All
4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Наукові ресурси. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/1539>
5. Державна наукова установа «Книжкова палата України імені Івана Федорова». Індекс УДК. Визначення індексів УДК, авторського знака для документів. URL: http://www.ukrbook.net/UDC_poslugu.html
6. Академічна доброчесність. Сайт Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. URL: <https://www.chnu.edu.ua/universytet/vazhlyvo/akademichna-dobrochesnist/>
7. Академічна доброчесність. Сайт кафедри педагогіки і психології дошкільної та спеціальної освіти. URL: <https://preschool.chnu.edu.ua/akademichna-dobrochesnist/>
8. Закон України «Про освіту». URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
9. Закон України «Про вищу освіту». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
10. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 016 Спеціальна освіта першого (бакалаврського) рівня вищої освіти <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/016-Spets.osvita-bakalavr.28.07.pdf>
11. Професійний стандарт на групу професій «Вчитель-логопед», «Логопед». https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/658-profesijnij_standart.pdf
12. Перепелюк І.Р, *Вступ до спеціальності «Спеціальна освіта»* : електронний курс на освітній платформі MOODLE Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. URL: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=175>
13. Український логопедичний сайт для батьків, які піклуються про мовленнєвий розвиток своєї дитини, та для логопедів <https://logopedia.com.ua/ru/>
14. Логопедичний сайт, де зібрані методичні поради, практичні рекомендації та весь комплекс необхідних матеріалів для розвитку мовлення дітей, попередження та подолання мовленнєвих порушень <https://www.logoclub.com.ua/>
15. Сайт «Логопедична новинка» <https://logopedija.at.ua/>

Політика академічної доброчесності

Освітня діяльність (викладач і студент) під час вивчення навчальної дисципліни *Вступ до спеціальності «Спеціальна освіта»* ґрунтується на принципах співробітництва та академічної доброчесності.

Політика щодо відвідування занять: відвідування занять є

обов'язковим.

Політика щодо академічної доброчесності: академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату, фабрикації, фальсифікації тощо. У разі порушення студентом академічної доброчесності, робота оцінюється на нижчу оцінку або ж незадовільно та має бути виконана повторно. Викладач залишає за собою право змінити тему завдання. Політика щодо академічної доброчесності регламентується:

– «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/media/hkzbr1b2/polozhennia-pro-vyivlennia-ta-zapobihan-nia-akademichnomu-plahiatu-u-chnu-2025.pdf>),

– «Етичним кодексом Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>).

Політика щодо дедлайнів і перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. За наявності поважних причин перескладання модулів відбувається із дозволу деканату.

Політика оцінювання роботи викладача. Здобувачі після кожного заняття оцінюють роботу викладача та можуть залишати відгуки і пропозиції в анкеті в системі електронного навчання Moodle (<https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=175>)